

Çoğu zaman sorunların görünen kısımları ile uğraşırken altındaki nedenleri kaçırıyor, onları kader gibi kabulleniyoruz. Oysa asıl yapmamız gereken, sorunların nedenlerini sorgulamak olmalıdır.

Sorgulamaya başladığımızda nasıl bir hukuk sistemimiz, nasıl bir devlet organizasyonumuz olduğunu ortaya koyarak, durumumuzu daha netleştirmemiz gerekir.

Devletimiz bireyin var olan özgürlüklerine karşı kendini korumuş durumda. Kendi "tekilci" anlayışı çerçevesinde, devlet "bu özgürlükleri kullanacaksın" diyor. Ama hep belli sınırlamalar getirerek.

Anayasa çerçevesinde ana hatları çizilmiş bir anlayış var. O anlayış "tek doğru" ve özgürlüklerin kullanılabilceği "tek alan" a göre belirlenmiş. Dünyaya baktığımızda bu tablo ve anlayış demokratik devlet tanımına uymuyor, nedeni ise çoğunluktan yoksun olması.

Devletin kurumsallaşmasında yürütme son derece güçlendirilmiş. Bireyin özgürlüklerini kullanmasını engelleyecek bütün yöntemlere, yollara ve hatta hukuki yapıya sahip bir örgütlenme getirilmiş yürütmeye.

Anayasada yer alan seçimle ilgili düzenlemeler ve seçim sistemi parlamentoda tüm düşüncelerin temsil edilmesini engelliyor. Çoğu zaman toplumun itici gücü olacak görüşler, anlayışlar, öneriler bu nedenle meclise de gelemiyor.

Yargı bağımsızlığı tüm kurumları ile eksik, yargıç ve savcı bağımsızlığı anayasal düzenleme ile zedelenmiş durumda. Savunma, usul hukukundan ileri geçmeyen işlevi ile, halk adına demokratik katılım sağlayamıyor.

Yürütme, Yasama ve Yargının üstünde hakim güç olarak duruyor.

Ülkemizde demokratik anlayışa uygun olmayan, Anayasaya aykırı kanunlar

var. Kanunlara aykırı tüzük, yönetmelik ve genelgeler yayınlanabiliyor.

Herşey arap saçına dönmüş; ne hukuki istikrar var, ne de hukuki güvence. Çoğu devlet kurumunda idari yargının aldığı kararlar hayata geçirilmiyor. Güvenlik güçlerinin haksız işlemlerine uğrayan vatandaşların haklarını aramaları olanaksız durumda.

YÖK yasası bugün Türkiye'de bilim özgürlüğünü ortadan kaldırdığı, bilimsel araştırmaların önünü kestiği gibi, devlet üniversitelerini yok eden uygulamaları da besliyor.

Demokratik ülkelerde bilim özgürlüğünün sınırı yoktur. Bir araştırma ya da kitabı bilimsel olarak eleştirebilirsiniz. Ancak; bilim, ceza ve disiplin tehdidi ile karşı karşıya olamaz.

Demokratik ülkelerin hiç birinde televizyon sahipliği bizim ülkemizde olduğu gibi değildir. Bir yandan enerji, bir yandan ticaret alanında yatırım yapacak, diğer yandan basın patronu olacaksınız, böyle bir durum kabullenilemez. Hukuk devletinde haber alma hakkını doğrudan etkileyen basın kuruluşları, farklı yapılanma içinde tutulurlar.

Avrupa Birliği'ne girmek isteyen ülkeler arasında Türkiye hukuksal açıdan birçoğunun gerisinde görünüyor. Kendisini yapısal olarak değiştirmemekte direnen tek ülke Türkiye.

Türkiye köklü değişikliklerin sancılarını yaşıyor. Toplum bu sıkışık alanda yaşayamaz. Köklü değişim birgün mutlaka gerçekleşecektir.

Bugün ülkemizde devletin yapısını demokratik temellere oturtmak, devletin işleyişinde hukukun üstünlüğünü sağlayacak kurum ve kuralları oluşturmak gerekiyor. Uzlaşmayı, barışı, birlikte yaşamayı, zenginlikleri paylaşmayı sağlayacak yeni bir yapılanmanın sancıları çekiliyor. Türkiye'de yeni bir toplumsal projeye ihtiyaç var.

Sağlık alanında geleceğe baktığımızda ise; küresel nüfusun yaşlanması, ekonomik ve toplumsal değişimlerden ötürü bizi de önemli değişimler bekliyor. Ölüm ve sakatlıkların başta gelen üç nedeni; kalp hastalıkları, zihinsel çöküntü ve trafik kazaları olacak.

Sağlıkta risk faktörleri içinde sigaranın etkisi, önemli ölçüde artacak. 1990 yılında bütün hastalıklar içinde, sigaranın yüzde 2,6 seviyesinde olan payının yüzde 10'a çıkması bekleniyor. Her yıl 3,5 milyon kişi sigaradan hayatını kaybederken bunların üçte ikisini orta yaşlılar oluşturuyor. Yalnız bir kuşak sonra bu sayının üçe katlanarak 10 milyona çıkması bekleniyor. Bu artışın tamamı kalkınmakta olan ülkelerde gerçekleşecek. Gerçek bir salgın hastalıkla karşı karşıyayız.

Sağlık risklerini azaltmak için ne yapılabilir? Başlatılmış ve başlatılmayı bekleyen çok sayıda aşı programı ve eğitim kampanyası var. Önemli olan, hastalıkları oluşturan gerçek koşulların anlaşılması ve bu koşulların değiştirilmesidir.

Hastalık ve sıkıntıların başlıca kaynağının yoksulluk olduğu bir gerçek. Aynı şekilde sağlıksızlığın yoksulluğa neden olduğu da bilinen bir başka gerçeklik. Zengin ve yoksul ülkeler için bilinmesi gereken, sağlığa yatırım yapmanın ekonomiye yatırım yapmak anlamına geldiğidir.

Gelecek yüzyılda yerküre üstündeki her bir kişinin sağlığı, bugün mali piyasaların birbirine bağlı olmasından çok daha sıkı bir biçimde, karşılıklı ilişki içinde olacaktır.

Gezegenimiz daha küçülür ve daha ısınırken "dünya sağlığı" daha önce olmadığı kadar önemli bir gerçeklik haline gelecek, zenginin de, yoksulun da esenliği birbirine bağlı olacaktır. 21. yüzyılda hastalığın küreselleşmesi, sağlıkta karşılıklı bağımlılık anlamına gelecektir.

Ulu Dursun